

Umjetnička akademija u Osijeku

Artos / časopis za znanost, umjetnost i kulturu 2016.g.

NASLOVNICA

SADRŽAJ

INTERVJU S POVODOM

KRITIKA I...

MANIFESTACIJE

ESEJI

MEĐUNARODNA SURADNJA

i... Novaković J. Macbeth

i... Stefanova K. Shakespeare

i... Gajin I. History as Blockbuster

i... [Žeravica FLARE](#)

IZDAVAŠTVO

ERASMUS

IN MEMORIAM

Katarina Žeravica

katarinazeravica@gmail.com

FLARE15

Fotografije ustupio FLARE festival

Flare Festival (Flare International Festival of New Theatre) međunarodni je bijenalni festival “radikalnog”, “eksperimentalnog”, “inovativnog”, “suvremenog” i “aktualnog” kazališta. Festival je utemeljen i prvi puta održan u Manchesteru, Engleska, u srpnju 2011. godine, a njegov utemeljitelj i umjetnički voditelj je Neil Mackenzie, kazališni praktičar i profesor iz područja suvremenog kazališta (Contemporary Theatre Practice) na Manchester Metropolitan Sveučilištu u Engleskoj. Flare je poznat kao platforma koja omogućuje napose mladim umjetnicima/izvođačima iz cijelog svijeta da prezentiraju svoj rad koji nudi jedan drugačiji, angažiraniji i provokativniji način promišljanja kazališta i izvedbenih umjetnosti. Tako je i ove godine, od 13.-18. srpnja 2015. u Manchesteru, FLARE15 ugostio umjetnike iz 10 zemalja iz Europe i svijeta (Australija, Belgija, Francuska, Gruzija, Nizozemska, Njemačka, Poljska, Slovenija, Španjolska i Velika Britanija), a publika je imala prilike vidjeti 23 kazališne predstave kojima se nastojalo propitivati, pomicati i izaći iz

ustaljenih okvira dramskoga kazališta. Povrh toga, FLARE15 otvorio je neka pitanja i problematike koji se tiču ispitivanja granica izdržljivosti tijela glumca u zadanom prostoru, provokacije publike kao konačnog recipijenta, odnosa društva prema umjetniku, odnosa i odgovornosti koje umjetnik ima prema sebi, svom radu i publici, ali i obratno.

U bogatom i pomno posloženom programu, uz odličnu organizaciju i koordinaciju istog, od cjelovečernih ili kraćih predstava i monodrama koje imaju jasan koncept, dobro razrađenu dramaturgiju, prepoznatljivu ideju koju izvođač želi iskomunicirati i zamjetnu izvođačevu scensku prisutnost u prostoru i vremenu, koje, pa do onih izvedbi se mogu opisati kao *work in progress* ili onih što kraćih što dužih koje nisu do kraja artikulirane bilo idejom, konceptom, a nedorečenost bude pojašnjenja i nadopunjena tek u organiziranim razgovorima s umjetnicima, postoje one izvedbe koje su se posebno istakle, bilo zbog dobrih interpretacija izvođača/glumaca, funkcionalnosti i opravdanosti korištenih scenskih elemenata ili zbog tema koje su potakle daljnje diskusije.

Fotografije ustupio FLARE festival

Već je prva večer otvorenja prošla u određenom paradoksu. S jedne je strane poznati engleski pjesnik i dramski pisac Lemn Sissay u svečanoj ceremoniji otvaranja festivala izvođeci svoju pjesmu "Morning Breaks" ukazao na potrebu samoostvarenja te slobode puštanja svega onoga što čovjeka sputava u njegovoj potrebitosti da bude ono što jest, dok smo s druge strane svi prisutni bili svjedocima neumoljivosti birokratskog aparata Ujedinjenog Kraljevstva koji je odbio izdati vizu članicama ansambla The New Collective iz Gruzije koje vodi njihova redateljica, glumica i performerica iz Berlina Mareike Wenzel. Unatoč unaprijed potpisanoj peticiji da se omogući i dopusti mladim umjetnicama ulaz u Englesku te kojom se jamčilo da će odmah po završetku festivala ansambl napustiti zemlju, engleske vlasti nisu imale razumijevanja za istu, a kao razlog neizdavanja viza navodi se činjenica da šest mladih umjetnica nema stalna zaposlenja u svojoj domovini, Gruziji, te da njihova primanja kao umjetnici-slobodnjaci nisu dovoljna kako bi uvjerali predstavnike engleske vlasti zadužene za izdavanje viza da će se umjetnice po završetku festivala doista i vratiti u Gruziju, koja nije članica EU i u kojoj je ekonomska situacija daleko ispod one u Engleskoj. Da bi ironija ovoga slučaja bila veća, The New Collective je trebao izvesti predstavu "Welcome" baziranu na Čehovljevom komadu "Tri sestre", u kojem radnja kreće od kraja Čehovljevog komada i prebačena je u sadašnjost u kojoj se sedam žena iz strane države nađe u Manchesteru i suočava se s pitanjima stranca, započinjanja novog života i slično. Otvorenju festivala je, pak, nazočila Mareike Wenzel, a članice ansambla The New Collective predstavile su se publici putem Skypea, pozivajući je na otvoreni dijalog o problematici slobode kretanja, pitanju i poimanju "drugih", preprekama na koje u 21. stoljeću nailaze umjetnici u ostvarenju svojeg umjetničkog izričaja te nužnosti susreta umjetnika koji u neposrednom doticaju izmjenjuju iskustva, znanja i vještine neophodne za profesiju kojom se bave.

Fotografije ustupio FLARE festival

Ni na kakve prepreke, pak, nisu naišli članovi ansambla Sleepwalk Collective (Ujedinjeno Kraljevstvo/Španjolska) poznati po svojem ekperimentalnom pristupu kazalištu, tamnim ugođajima predstava, s malo svjetla koje igra zajedno s glumicom na sceni, bazirajući se na glumici, njezinom hipnotizirajućem glasu i tekstualnim predlošcima koje članovi sami pišu za svoje predstave. Na FLARE15 predstavili su se dvjema predstavama; višestruko nagrađivanom predstavom "As the Flames Rode we Danced to the Sirens, the Sirens" (Glavna nagrada za predstavu i za Nagrada za najbolju glumicu na BE festivalu u Birminghamu 2011., Nagrada za najbolju glumicu na SKENA UP Kosovo 2011. te Nagrada za

najbolju režiju na ACT festivalu u Bilbao 2010.) koja se može "čitati" kao *hommage* ranim kinematografskim radovima u kojoj se prokušani filmski klišeji čine začudnima, a uz pomoć V-efekta glumica vješto drži publiku na rubu uživanja u emociju samo da bi je opet oslobodila iste. Druga predstava koju su izveli pred kraj festivala zove se "Actress". Iako je glumačka izvedba u predstavi "Actress" također bila na visokoj razini, ona je, ipak, formom i poetikom vrlo slična nagrađivanoj i prvoj izvedenoj predstavi, stoga je "Actress" ostavila dojam "već viđenog".

Monodrama "Who's Afraid of Red, Yellow and Blue" u izvedbi Daana van Bendegema iz Nizozemske, člana ansambla Johnny's Horse, ostala je silno zapažena zbog izvrsne glumačke izvedbe. U manje od sat vremena Daan govori o lošoj restauraciji slavne slike Barnetta Newmana po kojoj je komad i nazvan, a koja je bila uništena nožem u javnoj galeriji 1986. te kasnije ponovno 1991. kada je bila restaurirana. Osim toga, Daan iznosi pojedine detalje iz povijesti nastanka slike, kao i određene društvene i političke okolnosti u kojima je slika nastajala. Uz minimalnu mizanscenu i scenografska rješenja priča, u maniri trilera, odlično i zabavno ispričana priča o velikoj crvenoj slici, poziciji umjetnosti i izvedbi, zarazna energija i lakoća kojom glumac izgovara veoma brzo i elokventno tirade teksta na stranom mu jeziku (engleskom), nikoga nije ostavila ravnodušnim.

Funkcionalna minimalistička mizanscena i fokus na poigravanje tekstom, riječima, značenjem i (de)konstrukcijom istih vidljivi su u predstavi "Where the world is going, that's where we are going". Nagrađivana predstava kazališnog ansambla Hof Van Eede iz Belgije u dobro zadanom ritmu i tempu kreće od putopisno-sentimentalno-humorističnog romana "Fatalist Jacques" francuskog književnika i filozofa Diderota, o kojem se na kraju ponajmanje kaže, a kroz međusobna jezična pripetavanja dvoje glumaca, koji stalno ponavljaju da moraju biti negdje drugdje u 21h, i povremene interakcije s publikom, koristeći teme iz romana, oni ponajviše govore o Njoj i Njemu i njihovim iskustvima, o ljubavi, obitelji, potrebi za drugim, o pronalaženju smisla... Ovo je predstava koja promjenama iz šaljivog u zabavni ton i obratno, govori o svemu, a u danim jezičnim konstelacijama ono najvažnije ostane neizgovoreno i iščitava se u prostoru iza izgovorenoga. Unatoč filozofskoj dimenziji koja je implementirana u djelo, gledatelj lako prati razgovor između dvoje glumaca i na njemu je da domišlja odgovore i traži smisao u onome što je prezentirano.

Fotografije ustupio FLARE festival

Podjednako zanimljiva u jezičnim igrama baziranim na imenima poznatih pjevača i pjevačica, naslovima i stihovima iz poznatih pjesama zabavne glazbe bila je predstava "#losmicrófonos" španjolskog dvojca Jorge Dutora i Gullema Mont de Palola. Koristeći se elementima pop kulture uz minimalnu koreografiju i pokret u relativno malom prostoru, izvođači su prenijeli cijelu paletu emocija i odnosa koji se mogu razviti između dvije osobe: od rivalstva i odbacivanja do međusobne podrške, smijeha i nježnosti.

FLARE15 je svakako bio u znaku španjolskih izvođača pa je tako još jedna vrlo dobra i pametno postavljena predstava upravo iz Španjolske. Pod nazivom "Scenes for a conversation after viewing a Michael Haneke film" u izvedbi ansambla El Conde de Torrefiel jednog od najvažnijih kreatora suvremenog španjolskog kazališta danas. Predstava donosi 12 priča od kojih su neke preuzete iz osobnih iskustava glumaca i one se simultano prevode sa španjolskog na engleski, uz često tek prisustvo glumca na sceni koji na taj način naznačuje svoj lik. Uz svoje privatne priče mladi se glumci nastoje pozicionirati u odnosu na dominantan duh predstave, a to je satirički pristup kontekstu i vremenu u kojem žive, pa tako do razine šoka satiri izvrću lažnu religioznost i domoljublje, političku situaciju u Španjolskoj, pomodarstvo suvremene umjetnosti i slično.

Golo ljudsko tijelo pokazalo se kao jedna od najprisutnijih tema festivala FLARE15. Iako ono nije novina u scenskom prostoru, zanimljivo je bilo primijetiti kako je nago tijelo i dalje svojevrsna "tabu" tema koja izaziva publiku

usidrenoj u sigurnosti svojih sjedala, bez obzira na to da li se tim tijelom u određenom prostoru manipulira ili ono služi samo kao znak za nešto drugo. Jedna takva predstava koja je “uznemirila duhove” na ovogodišnjem FLARE festivalu je “The Privileged” mladog engleskog umjetnika Jamala Harewooda koji se bavi suvremenim interaktivnim kazalištem u kojem publika zajedno s glumcem postaje punopravni sudionik (izvođač) i kreator predstave. Predstavi “The Privileged” moglo je prisustvovati 40 gledatelja. Unaprijed pripremljeni zadatci, koje publika nije nužno morala ispuniti, spremjeni u 10 omotnica vodili su publiku kroz predstavu i tjerali na određene postupke prema glumcu koji je bio obučen u kostim polarnog medvjeda. Tako je publika trebala maziti medvjeda, igrati se s njim (i pustiti da pobjedi), naučiti ga loviti, ali je isto tako trebala biti gruba prema njemu: skinuti mu kostim, natjerati ga da jede pržena pileća krilca itd. U trenutku kada je glumac bio bez kostima, gol stajao pred publikom, bolnih i krvavih koljena jer je netom proveo više od pola sata na podu glumeći polarnog medvjeda, a publika ga je prema uputama trebala natjerati da jede, ista se suočila s problematikom koja se nametnula, a to je rasizam i odnos/odgovornost prema drugom ljudskom biću. Prekinuta je ona fina tanka granica između kazališne iluzije i zbilje publike te je loptica privilegirane pozicije prebačena na publiku koja uostalom cijelo vrijeme ima pravo odlučiti kojim tijekom će dalje ići predstava. Budući da je predstava na zahtjev odigrana više puta tijekom festivala, imala je različite završetke. Jednostavno bi u određenom trenutku bila prekinuta jer publika nije htjela sudjelovati ili bi našli način kako preskočiti nelagodne zadatke i dovesti predstavu do njezinog kraja.

Gradacija predstava koje publiku tjeraju da napusti ugodnu poziciju pasivnog voajera bila je vrlo pomno osmišljena pa su prvi dani festivala dobro pripremili publiku na predstavu koja je odigrana posljednji dan - “Body On” Tamara Bloma i Kajetana Uranitscha iz Nizozemske. Dva gola mladića savršenih tijela nalaze se na različitim pozicijama na pozornici i u gledalištu te dočekuju publiku tako što obavljaju sasvim obične, svakodnevne radnje, sjede, stoje naslonjeni jednom nogom o zid... Ubrzo glumci kreću u bespoštednu potragu za kontaktom i dodirnom. Imitiraju vođenje ljubavi s nevidljivim ljudima, a zatim i s podom scene, zidom, rubom scene, zastorom, stolcima u gledalištu... Njihova se angažiranost kreće iz osjećaja ugođe pa sve do zasićenosti i besmislenosti. Dovevši tijela do granica iscrpljenosti, glumci se smiruju i hrvaju, odnosno suptilnim pokretima na podu, pazeći da ostanu jedan na drugome, te da rukama i nogama ne dodirnu pod, pokušavaju uspostaviti intimnost između dva tijela, koja se opet kreće u rasponu od početne ugođe do nelagode, straha od sebe i drugoga i odbojnosti. U tako postavljenom kontekstu gola su tijela opravdana i ne izazivaju nelagodu kod publike. Glumci su uspjeli napraviti odvažnu predstavu koja tjera na razmišljanje upravo iz razloga jer su se odmaknuli od isklišeziranog nametanja golog tijela.

Odabравši predstave različitih poetika, tematika i načina kako pristupaju problemima kojima se bave, od onih kojima dominira tekst, pokret, gesta, prisustvo ili potpuno odsustvo glumca, FLARE15 je bio spreman ponuditi prostor za konstruktivan dijalog umjetnicima koji dolaze iz različitih društveno-kulturnih okvira te se pokazao kao bitno mjesto okupljanja umjetnika, afirmiranih i još neafirmiranih, koji pomiču granice u svojem pristupu kazališnoj umjetnosti. FLARE15 je potvrdio da drugačije i nove artikulacije nisu nužno isključive i nipošto ne bi smjele biti marginalizirane. U tom duhu ostaje nada da u budućnosti ovakvi i slični projekti neće nikome biti uskraćeni, jer u vremenu kad se vrlo lako podižu zidovi zbog “drugih” i “drugačijih”, kazalište ne smije postati jedna od prepreka, već mora ostati medij koji nadilazi iste.

Više o FLARE15 na službenoj stranici festivala: <http://www.flarefestival.com/>